

Toe den sefte male sijt sy
daer om onbekant. wat
sy en hebn gene smder-
linge wijsse. Want die
gone die smder-linge
wijsse mōne die en we-
te niet vande wijselo-
sen mēche. En daer bi
sijn die alre hefte mēche
die alre ongemiste
mēche. Want watne
niet en bekent dat en mach
mē niet mōne sprac
Sint Augustin. Toe
senede male sijt sy oec
onbekant. Want wat
sy hebn dat is boue
alle word en boue
alle sprake. En daer-
van wie die dinge mō-
ne nade word die wort
dud bedinge. En daer-
van is dat die hondste
wijsheit die een men-
sche hebn mach inder ojt
gued mēche te beke-
ne. En die wijsheit en
studiert mē niet te
parijs. mer inder ons

heyn hij xpi. En so we-
sine verstante misse da-
in leert. Die leert
alle gotlike wijsheit
En niemāt en can he
vande mēche verber-
gen hy en werd hen
bekant. Want als
xpus gemeynscaph
niet mit alle gued
dinge also leert de
mēche gemeynscap
in xpo. Want also
werd hem die dinge
bekant. Nu wil ich
di vart segge vande
neggende gebad gods
dat ix gebod die mēche

Du salt we-
dat die al-
medetige
got toe di
neggende male sprac
Du en salt niet be-
geren dijns naestyn
guet. Hier mede mit
got toe verbied alle
begierte tot onrecht

gued tijdeliker dingē
En dit gebot heuet
arorie syne. Die m
ste is datme niet gie
rich en sy te hebn ander
lud guet mit onrecht
En in dier wyse bre
ke verelene mysthe
dit gebot. **I**n de n
ste male alle die gone
die daer begerē and
lud guet. en mede
wille syn mochter an
werd. sy de x daer te
avat sy mochte. En
want sy des niet en
moge vercrige soe
en arbeyt sy niet
daer. **S**atter hem wort
dat is dat smde. **I**n
den ander male die
gone die daer ander
lud guet begeren
te hebn mit onrecht
en daer te done al dat
sy vmaege dat syt
ange wa male dat
syt nochtant niet

en crige. dat is dat smde
In den derde male alle
die gone die ander lud
guet mit onrecht be
gerē en daer te done
al dat sy vermoge op
dat syt verange. En
comet on en verange
syt. **D**at is dat dat smde
In den vierde male alle
die gone die ander lud
guet begerē mit onre
cht. en doch van anse
der ere en des hūes
niet daer te en done
dat syt vange. doch ont
sage sy die wereliche
ere niet. en des licha
sde sy en letens ome
gaeds wil niet sy en ne
met. en dat is dat smde
En **die ionger**
my als een mesthe
begeret ander lud guet
en dat goet doch niet
geerne en woldē weder
got mit onrecht hebn
is dat dat smde.

In **die meester**
dat en is gene
dat smde. Want ionger

een mēſche begeert te toe
enē dinge. en doch in ſij
re gedachte niet en wol
de dat dinc tegen de
wille gades heln ſe en
iſt gene darsind. mer
als mē die dinge bedach
telich tegen den wille ga
des wold heln ſe iſt dat
ſind. **D**a den ander ma
le en die ander ſin des
gebades iſt. dat mē niet
en ſul begeert ander lude
erz. en hiſſen geene
dinc in de ſine dattu
des gebrulz woldes
tegen god. **E**n inder
wijſe ſindagen vierder
leye mēſche in deſen
gebade. **D**a de ierſte
male alle die gome die
daer begeert nūt on
recht ander lude guet
daer om op dat ſij mocht
te hiſſelike luſt en iudel
erz daer mede gebrulze
tegen den wille gades
dat iſt darsind als dat
bedachtelick in de men
ſche ſteet. **M**er iſt dat

 een mēſche in ſulke
wille onbedachtelike
ſteet dat en iſt gene
darsind. **D**a de ander
re male alle die gome
die daer begeert ander
lude eer off hiſſelike
ſteanheit daer dme op
dat ſij des te meer der
werlt behagē mocht
en des te meer tegen
god nader werlt wiſe
lene mocht dat iſt oer
darsind waer dat
bedachtelike geſiet
en in de mēſche ſteet
Mer off een mēſche
wouſchede des ander
hines ſteanheit. en
erz van natuerlike
in valle. en nochtant
daer mede niet en
meint tegen got.
daer mede te dme off
te lene. dat en iſt ge
ne darsind waer
die begeert iſt. **D**a
den derde male alle
die gome die oer ege
guet nūt alſulker

begeerte besite. dat
 sy wille de lichamen leue
 en der werlt weder
 en wille gaede. ende
 ar guet mit omich
 nuleme weder got
 vertre. dat is dat
 sinde. **T**en vierde
 male alle goetdinde
 begene mensche die
 ar guet mit onrecht
 ten leue vertre dat
 is dat dat sinde en vole
 groet sinde dan van
 werltliche mensche
 die derde syne die ge
 baed is dat me niet
 te vole begeerte heb
 ben en sal tot eyge
 ne guede. **A**ls me siet
 arme naerduftige
 mensche dat me an
 daer mede helpe. **D**i
 er om staet mede rech
 te buete gestreuen
 die en is niet allene
 quetich die ander
 lude guet mynen
 mer oec die syne ey
 gen guet mit geu

ter begeerte beholde
En in desen syne den
 dat sinde alle die gone
 die arme mensche niet
 en helpe. als sye naer
 dinstich syn en sy an
 wael helpe mochten
En daer om secht si
 te **G**regorius mede
 recht brede. **D**er hon
 geriger lude is dat
 bract dat hi behalder
Der naecher lude is dat
 gewant dat hi beslute
Der armer lude syne
 die schone die by dyuer
 olde. **D**us merstu wa
 le dat die quetige lude
 dan arme dat oec ver
 behalde. en dan dat
 sinde waer sy an in
 arme naerduft niet
 en helpe. **W**at die naer
 durft is die dat sinde
 make dat heb ic ge
 sacht mede vyfte geba
 de. en ic vermame dy
 nu echeer. dat hi arme
 lude mylde en gena
 dich bist. en niet dinc
 guede en diene. mer

du salt dy late diene.
Hier aff sedyt **S**int
bernart aldus. **I**t
dattu een heer luste
dines guede se tope
die ewige dingē om
dientliche dingē
machstu des niet in
dine herte hebē. se
wete dattu dines gue
des een knecht lust
en niet een heer. **N**u
wil ic dy vart segge
vander edle weer
diger moeder gades
en concludier maget
maria. die daer niet
allene geen vrent gu
et en begeerde. mer
ar vsmade sy al dat
dat daer ar was ende
sy dyldent den armē
mede. **N**och sy en ver
smade niet allene al
dat die werlt henet
mer ar. al dat dat got
gemaket mocht hebē
Want had god duset
werlde gemaket die
ar eingen were gave

est. sy hadde al opge
gene en vsmade. **D**u
salt wete dat die edle
maget maria dat aen
ar hadde. **N**oe arme
dat sy was dat ar dat
nochtant alte volc
dichte wat ar got
te ordinerde. **N**at
sy zekende ar selue
des omveerdich. **H**ier
om en begeerde sy ge
vrent guet. noch si
en hiet ar eygene
guet ar niet. mer
sy mede dyldent den
armē lude. en lud dat
vart den hemelsche
vader om ar dage
lese bract mit gan
sen betrouwe en mit
rechter gelatenheit
Sich daer om was an
ar welvrendige arme
de en inwendige gees
teliche armoede. **N**u
et was ar in ar ge
waer ar made des
geestes meer dan in
enich creatuur.

Die ionget
en vstaen niet
wile. Sech mi wat
heit geestelike armo
de. En des meesten
meeste armoede. ende
des geestes armoede

Dat die meester
willic dy seg
gen. Te eenre geeste
licher armoede hoere
drie dinge. Dat nist
is dat in hem gestor
ne sy al dat in hem
natuerlike is. Dat
ander is. dat hij ga
des minnermeer toe
vle begere en mach
dat derde is dat hij
armoede versmaecht
en hyde nyemat bet
gine en sal dan he
selue. En die armo
de des puerste me
sten leget ac aene
drie dinge. Dat ierst
is ene volle afgesceide
heit alle creaturen
Dat ander is een sacht
armoedich herte. Dat

derde is een opuerhe
ne gemoeide in ewich.
Armoede des geestes
leget ac an drie d
gen. Dat ierste is dat
die meeste sy inder
tijt. dat hy niet en
wete dan hem selue
en got. Dat ander is
dat hy tot he seluen
niet en sueke. mer
dat hij in hem selue
scouwende sy ewige
salicheit. Dat derde is
dat hy geen geestelic
guet myt eygenstap
auer velt en draghe
noch geen creaturelic
ke beelde in creaturelic
ker wijsse toe bedde niet
en drage. mer myt
ene blate ledige herte
slapen gae. Sech dit
is een edel gemoechelic
lene mit eenre puerre
constencie op ene stae
sich te ligge. och welc
en gemoechelicke rust
is. Aldus was mede her
te der edelke maget ma

ria. Alle die armoede
van der ic dy gesicht
heb. der om stont sy
ledich alre begerde
Nu wilt dy segge
vande lieffste vriende
gades wa sy en hal
den in dese gebade ga
des. Du salt wete
dat Sante Hieronimus
secht. Also moge
lich alset is dat een
steen ontfermet en
gelsche wijsheit. Also
mogelich ist dat
sich got gene omer
m tijt off in tijdelike
dinge. Dese werde
sien aen die wtuer
care vriende gades.
en den vier sonden
eer sy come tot ge
wariger ruste. Dat
ierste sone is van alre
wtwendicheit. **W**er
om verbaet xps sine
longere. sy en solden
niet beside gelt noch
siluer. noch tverrocke

heben. noch staen noch
geen dinck. der om
dat dit ierste sone an
hem gesaede. Dat an
der sone is van alle
begeerde en becke
Want sy on niet alle
ne van wtwendige
dinge en keere. mer
aer van inwendigen
begeerde en bedden
En der om liet Sante
perre se menich rye
om gades wille. Al
had hy nochtant wt
bute seer wemich ge
laten. mer hy keere
den sine begeerde in
wendich se seer van
alle dingge. dat hij
in set werke ende
rychende had gelate
hed hij se gelhad. **E**n
dat sacht got aen end
niet dat wtwendige
late. Dat derde sone
is dat sy on van alre
natuerliker neyge
ge keere. Als van

gemacht des indijane
en te wone byde hude
die on guetliche dat
en die dert natuue
behegeliuere. Dat
werde stude is als si
on hede van hem sel
ne ane hem selue
En dan ene keere
in dat grondelose
wese dan sy vaert
allene lene wille
op dat hochste nae
sme alre heeste wille
Want sy nu dese
wer hede dan. se
promesni wale dat
sy onrecht guet
noch geens comes
deser werlt en bege
ren. En sy en hebn
niet en besitte noch
tant alle dinge. En
sy gaen als bedneft
en syn vrolick. Sy
gaen medegedinc
ker en syn doch ver
heue en vrolick ver

hoget. **S**ich dat is een
edel lene. god allene lief
te hebn. en den allene
te ontfendyt. en he
myt eente nuwendiger
starcker begeerte te
diene. **Die ionger**

My dinct wale
datet een edel
lene is. mer nu ver
wondert wa sy daer te
come. **Die meester**

Wet datet an
mitte iersten
smer en smer wort.
te vertrage. en nae liden
te en heder. Ende
toe den leste werde sy
du sentuoldelick ver
blydt van al oze hede
mer ic seg dy sy wer
den drie grade op ge
vuerd eer sy tot ge
waeriger ruste ende
vrie de dert selues co
me. **Die werste graet**
is dat d' mensche wer
den vargehalden die
guet gades in alle
creature. En wa wale

hy der sine wille heft
gedaen. en dat niet
hem op tot gad. ende
bringet ene minnet
lickē heer tot gad.
mer **W**ant dit niet en hel
pet aen soninge lude
sā halder hem got ver
sijn strengē ordel. ende
die ewige pine die
hem van sine sinde
come. en bringe dē
mēsche in anre. dat
hy verswat van anre
tes wege hem vā sine
sinde kiert. en ene
keer. tot gad duet.
en dat is die ierste gra
et. **D**ie ander is als hē
die mēsche verswat
tē gad kiert. dat hē
got dan ontdeckt sijn
ganc en allen eerst
en dan wort die men
sche trager tot alle
ganc dē dinge. **E**n sal
dan die mēsche zene
wennertāz vrent ga
des werde. sā vrent
hy en in desen **leuen**

grade ene ellendige
wedj. **E**n beronet hē
alre genade en lust
en wort sā sere vmo
et. en hem duncket
got hemet hem gen
schick van hem gekeert
en hi moet vdomet
werde. **E**n hem valle
omijne vleysche
ke gedanche in. en
hem wort sā linge
dat hy niet en wer
weer hy wt off in
sal. **E**n dan sā wille
die mēsche hulpe sū
hē aen die leertes.
en mit buethe end
miete heilige sacmēt
te ontfange. en te
come om aflact te
lope. **E**n sā hi mē
hulpe suet. sā sine
ellend en pine grote
wort. **M**er wordet ge
myret van diene dat
sij hulpe suetē. des
sal hy en billick ver
bere. **W**ant waer

et eens ghet is daer
 stader ruij. die daer
 om allene hulpe sieke
 dat sy der bangicheit
 quijt werde. **N**er als
 sy hem daer in verdid
 dighet lare. en willich
 lide wt hie wille.
Sich se comt die he
 ran. en bringet sy
 op d' d' ghet. en
 duet hem dan d' ma
 tel vande oge. ende
 ondet hem dat die
 waerheit. en dan ge
 er op more herre dat
 licht der sone schijne
 als off hij se vanden
 d' lenedich make
 an. en bringet d'
 mesthe wt he selue
 in hem. en traxte in
 alle sine ellendeghe
 lide. **E**n brenten
 wt menichuoldige
 wyse in gothide wi
 sen. **D**an se word
 die siele gortormich
 en wort dan w ge

made dat god is van na
 ture. **E**n wort se got
 for mich wie se sege
 die sech se mede dede en
 inder verive gades.
Dan se werket got
 mede mesthe alle sine
 werke. en gebruct
 sijn selues in hem
En versuchet in dat
 grondlose meer. en
 verheft ward ende
 wijse en der eijgene
 natuerliche werke
 en d' feringe na oze
 eijgene cracht in na
 tuerlicher wyse. **D**at
 wat edele leue is dat
Dan moge sy spreke
 my saute pamel on
 se wandringe is mede
 hemel. mer wy en le
 uen niet mer vps
 leuet in ons

In die ionger
 wiste geerne wa
 hem die mensche hold
 solde die wile hi inder
 bangicheit is mede an
 die graet.

Die meester
solt weten dat die
mesthe in deser banghe
heit geen hulpe sueke
en sal. noch hier noch
daer lope. **H**ij sal ar
~~de~~ ten ander male he
inder bangicheit wille
hhe late en spreken
He volm my te mpre
dat in deser ellende en
pme hebn se en siet
my niet aen mer he
laet dine wille aene
my vermilt werde
et sy my lieff off leet
Aldus sal hem die me
sthe wt hyde en hem
gelatenliche in die
ellendicheit gene. **T**e
den derde male sal hij
em vtelich hmede dat
hy em niet wt en ke
re op enige wtwendic
heit. **W**ant dat wer
sijn quaedste val. **T**e
den vierde male sal hi
em vastelich halde inde
gelone en inder ge
meynte al des gelone

des die heilige kerke
gelonet. **T**e de vyfte
male sal hij em wene
te bede en tot ander
dichde. **W**ant wem
le dat hem alle hst en
begeerte benome sy
dich sal hij em als ene
trage esel daer te
dwinge. **E**n hem be
strijde en inder kerke
hem in ene stole nag
len. **W**a wale dat de
selne lude dinct. dat
sy gade alre veer sy
nochtant synse hem
seer nae by. **W**et
dat gade inder banghe
heit een pr. nr gena
mer is. dan hondert
die sy vae in enste le
zen off bede. sy en we
ten niet wa salich an
desse bangicheit is

Die ionger
my wat is die
sake. dat got ondi
tyde den begynende
mesthe sine genad
ontrent en ar begre

ten niet en yart dat
 sy alre lauwe werde
 wa male dat sy in
 die swaer pme dier
 en aff gesacht hene
 niet en wille. **Die**
O **die meiste**
 dnetet daer
 ome ta den werste
 dat sy en selner ge
 armodicht werde.
 en bekene dat sy die
 ernstichheit en die
 begeerte van he selue
 niet en hebn. **Te de**
 ander male dnetet
 got daer om dat hy
 ten meste bearen
 en pmenen wil. **wa**
 verduldelich hy en
 daer in wil hebn. **Te**
 den derde male dne
 tet got at daer om
 dat die meste licht
 niet danber en was
 der begeerte. **Te de**
 vierden male dnetet
 got daer om dat die
 meste daer in ge
 prijnt werde en ge

rijndicht. **Te de vyfte**
 male dnetet got daer
 om dat die meste he
 des te vltelidker heb
 daer na als hem die
 genade en begeerte
 wedergegeue werde
 en hy vltelidker hne
 de dat hy se niet me
 en vliese. **Te den sesste**
 male dnetet god at
 daer om dat die meste leer
 greselidker genade sue
 ke en des te danbare
 sy als hem genade en
 ernstichheit wort gege
 men. **Die jongher**
S **ech my wa sal he**
 die meste dan hebn
 dat hem die genade en
 begeerte weder werde ge
 gene. **Die meester**
W **et dat hem die**
 meste te de
 werste tege got sal be
 kene dat hy at gena
 den en begeerte niet
 danber en was. en
 sal hem onweerdich
 rekene. dat he god

omer die gena den en
begeerte wedergegeue
heuet. **T**ax den ander
male sal hy en daer in
gene gelantide als
lange alset die wille
gaed is. sonder alle
benalidie begreuten
te blyue. **T**ax den der
den male sal hy des te
meer alle ruytortinge
deser werlt vhe. en
al opontfalt. **T**ax den
vuerde male dat hy on
des te mere inwert
ker. **T**ax den vijffte
male sal hy en vuyne
en alle sine crachten
trecke tot diche en
tot gueden werke. **T**ax
den sefte male sal hy he
seer yndelike totte hie
onpes heren syn xpi ge
ue. en hem daer in sou
ke. en hem daer in duy
ge. **w**eer dattet he ar
herre gaet off niet.
Tax den sene male sal
hy dat heilige sacment
also ontfange dattie

ewige godlike minne
vandes heilige sacmen
te andie in hem ontf
get werd. **W**anneer
die mensche dese piden
holdet en aer duet. off
aerre somich. so wille
hem got genade vee
gene. **E**n en genet hy
se hem niet weder. dat
laet hy om des mensche
bestewille. **W**ant hy
wille syn lieffte vrinde
in een derne helu ende
in armoe wtvendich
en in wendich. **E**n wil
dat hem die mensche
comelike offer in dat
vuer der myne. **E**n
also den aer die alre
alre lieffte vrinde
gades **die ionge**

Wanter also ge
et is dat die
mensche hem selue
offert. **W**aer te isst
dan guet ende mitte.

Die meester
salt weat dat
die mitte sake daer

den leger. **I**n der wer-
 sten. die mensche is ge-
 maker van tijt ende
 van ewichheit. **E**n daer-
 om wie ewichheit hebbē
 wille. die moet die
 tijt laten. en al dat in
 der tijt is. **E**n daer-
 van ist naet dat die
 mensche die der tijdelic-
 ker dinge vole heft
 dat hij die om gaeds
 wille geniet. en dat
 hij daer gene heffde
 te en heb. **W**ant bly-
 uet op die tijt ende
 op tijdelicke dinge
 so verdunelt hij en
 verbiest hem van
 dat ewichheit. **E**n
 daer om is een wisa-
 me alre tijdeliker din-
 gen. een inganc der
 ewiger dinge. **V**nde
 dat salme daer om
 ledich sijn tijdeliker
 dinge. **W**ant vole
 onsalichheit gebruke
 daer aen hange. **E**n

daer van so wie anders
 gebredicke aenhangen
 ledich wille sijn. die mo-
 et dat van myne tijdelic-
 ker dinge ledich sijn.
En dat kan die mensche
 nimmermeer in ene rich-
 ten vrede come die te
 vole niet tijdelicke din-
 ge beladen is. **W**ant
 die tijt is in der seker
 onstadich. en daer om
 en mach die mensche
 gene vrede hebbē. die
 sijn in blot nemet va
 tijt off van tijdelicke
 dinge. **E**n salmen
 der tijdeliker dinge
 daer om ledich sijn
Want sy hinderen de
 mensche aen bekēnis
 der waerheit. **E**n sy
 doen vergeten dat vier-
 goddiker myne. **E**n
 daer om secht **S**ate
Augustinus. **W**ij soldē
 billicke rekenen die dinge
 van ene vergiffenisse
 die niet allene des

Dienste vstandnisse
en doden mer oec die se
le off sy myt genadige
daer op blyuet. **E**n
leere sedt oec alsoe
omogelich alst is dat
vuer mede water ont
fenge soude. **A**lsoe om
gelich ist oec dat des
mensche herte ontfen
get word mede vuer
gotlicher myne in
lichameliker genad
ten. **D**a den anderz
male ist nutter datme
die tijtliche dingē
vroudel in ewighe
dingē. **W**ant onse
here henet dat gele
ert daer hy sedt.
Henet vaelmyssen
soe syn v al dinc rye
ne. **W**ant die me
sche henet hem in me
nigerleue wyse ont
reyn. en onpuer ge
maket in vuermin
ge tijtlicher dingē
En wil hy daer van
puer en reyne wees

dat mer gesthe in
aferckinge tijtliche
dingē. end in afaer
ke tijtlicher wande
linge soe werde die
wond gehelt daer
mede hem die mensche
henet gesmede in heb
binge tijtlicher dingē
En daer sedt een le
re aldus aff. **I**ch en
vinde niet dat nutter
is te heilen die won
den der sinde dan dat
die mensche syn aelmis
sen van myne gene
En dat is oec een gebot
dat een mensche de an
dere te hulpe come in
synre noot. **E**n daer
om sedt onse here
Als gy wilt datmen
v doe alsoe suldi oec
ene andere dene. **E**n
alsoe vermuldi dat
gebot der alder ewe
en oec der myer ewe
Da den derde male
ist nutter dat die me
sche die tijtliche dingē

in die elyghen dinge
verander. Want
hier is een werck der
myne als Sint Iohā
nes secht. Wie tyt
licht gnet henet. en
siet sine bmeder ge
biedt hebn. en hye
sint sy byneste
vart hem. wa mach
die myne gaed in
hem geuise. Want
waer gotliche myne
in der werck sy als
Sint Gregorius se
get grote dinge
en en werket sy ge
ne grote dinge se
en ist gene gotliche
myne. It en mach
in geene wijs besta
ne bij malcandie
een herte vol myne
en een soesse vol
vol penninghe. Wat
myne is een vnet
der alle tijliche
dinge in vform
en niet werck. En

waer icht myne is
der is ledichheit. En
dat vnet brand in
Sint pavel dat hy
sende. Ick heb al dinc
gacht als dree.

Die iouger
begeert van
gotlicher myne dat
du my vart segge
wilste vande tiende
en leste gebade gades
hier na volget dat
tiende gebot die meiste

Du salt we
ten dat die
almachtige
got te de
tiende male sprach.
Du en salt dyns naef
ten echte vrouwe niet
begeert. En dit gebot
henet dat die syne
die ierste is du en salt
niet begeert dyns naef
ten echte vrouwe. Also
dattu begeerte en wille
heues myt oer te valle
Dat salu Aldus vstane
dat me myt bedachte